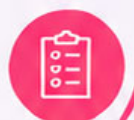

با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

دانلود رایگان آزمون های آزمایشی
قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...

دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس

دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی
(نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی

دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی
و شب امتحانی

همه چیز
برای موفقیت
تو!

Google

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

کافیست هر فایلی که نیاز دارید
را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام حسابداری بهای تمام شده و مالیاتی پایه‌ی دوازدهم پودمان سوم

عنوان فصل: سربار ساخت

از صفحه‌ی ۱۲۹ تا صفحه‌ی ۱۷۰ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل سربار ساخت آمده است. مباحث فصل: هزینه‌های سربار، تسهیم اولیه و ثانویه، نرخ جذب، سربار جذب شده، کسر یا اضافه جذب

تهیه شده در ایران توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱	صفحه ۱۳۱۰ فعالیت — مفهوم هزینه‌های سربار	۵
۲	صفحه ۱۳۱۰ فعالیت — تعریف هزینه‌های سربار	۵
۳	صفحه ۱۳۲۰ فعالیت — تفکیک هزینه‌ها در کارگاه تولید کفش	۶
۴	صفحه ۱۳۳۰ فعالیت — دلایل پیش‌بینی نرخ جذب سربار	۷
۵	صفحه ۱۳۶۰ فعالیت — رفتار هزینه‌های ثابت، متغیر و مختلط	۷
۶	صفحه ۱۳۷۰ فعالیت — طبقه‌بندی سربار بر اساس حجم محصول	۸
۷	صفحه ۱۳۷۰ فعالیت — بحث درباره‌ی مثال ۱ (رفتار هزینه‌ها)	۸
۸	صفحه ۱۳۷۰ فعالیت — سایر طبقه‌بندی‌های هزینه‌های سربار	۸
۹	صفحه ۱۳۹۰ فعالیت — زمان شناسایی هزینه‌های سربار	۹
۱۰	صفحه ۱۴۰۰ کار عملی — ثبت سربار واقعی شرکت مالیر	۹
۱۱	صفحه ۱۴۲۰ کار عملی — ثبت سربار جذب‌شده شرکت مالیر	۱۰
۱۲	صفحه ۱۴۴۰ فعالیت — مراکز هزینه	۱۰
۱۳	صفحه ۱۴۴۰ فعالیت — نوع مراکز هزینه در شرکت آلفا	۱۱

۱۴	صفحه ۱۴۵۰ فعالیت — انتخاب مبنای تسهیم هزینه‌ها	۱۱
۱۵	صفحه ۱۴۵۰ فعالیت — مناسب‌ترین مبنا برای تسهیم	۱۲
۱۶	صفحه ۱۴۶۰ فعالیت — تسهیم اولیه هزینه‌های عمومی بین دواير	۱۲
۱۷	صفحه ۱۵۵۰ فعالیت — مشخص بودن سربار واقعی در ابتدای دوره	۱۳
۱۸	صفحه ۱۵۵۰ فعالیت — سایر مبناهای جذب سربار	۱۳
۱۹	صفحه ۱۵۷۰ فعالیت — ثبت جذب سربار دایره‌ی مونتاژ	۱۴
۲۰	صفحه ۱۵۹۰ فعالیت — ثبت سربار واقعی دایره‌ی مونتاژ	۱۴
۲۱	صفحه ۱۵۹۰ فعالیت — مقایسه‌ی سربار جذب‌شده و واقعی	۱۵
۲۲	صفحه ۱۶۱۰ فعالیت — حساب معین سربار ساخت دایره‌ی مونتاژ	۱۵
۲۳	صفحه ۱۶۲۰ فعالیت — بستن حساب کنترل سربار ساخت دایره‌ی مونتاژ	۱۶
۲۴	صفحه ۱۶۲۰ فعالیت — حساب دفتر کل کسر یا اضافه جذب سربار	۱۶
۲۵	صفحه ۱۶۳۰ فعالیت — بستن حساب کسر یا اضافه جذب سربار (مبلغ جزئی)	۱۶
۲۶	صفحه ۱۶۵۰ فعالیت — تسهیم کسر جذب سربار (مثال ۶ با اعداد جدید)	۱۷
۲۷	صفحه ۱۶۷۰ کار عملی — تسهیم اولیه و ثانویه شرکت نوشیجان (روش یک‌طرفه)	۱۸
۲۸	صفحه ۱۶۸۰ کار عملی — تسهیم اولیه و ثانویه شرکت جوزان (روش ریاضی)	۱۹

مدیر عامل بعد از دیدن کارت هزینه گفت: منظور از هزینه‌های سربار چیست؟ در خصوص هزینه‌های سربار بحث کنید.

- بهای تمام‌شده‌ی هر واحد محصول از سه جزء تشکیل می‌شود: **مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار**. مواد و دستمزد مستقیم را می‌توان با برگ درخواست مواد و کارت اوقات کار مستقیماً به محصول یا سفارش مربوط ردیابی کرد؛ اما سربار را نمی‌توان مستقیماً ردیابی کرد و باید با نرخ جذب به محصول تخصیص داد.
- سربار شامل مواد غیرمستقیم (مثل روغن و گریس)، دستمزد غیرمستقیم (سرپرستان، کارگران خدماتی و انبار) و سایر هزینه‌های ساخت (برق، آب، سوخت، استهلاک، بیمه و تعمیرات کارخانه) است.
- هزینه‌های سربار از نظر مبلغ سهم قابل توجهی در بهای تمام‌شده دارند و بدون آن‌ها بهای تمام‌شده و قیمت فروش درست تعیین نمی‌شود؛ بنابراین پیش‌بینی، شناسایی، ثبت و کنترل دقیق آن‌ها مهم است.

آیا شما می‌توانید درباره‌ی سؤال بالا به مدیر مالی کمک کنید؟

بله. **هزینه‌های سربار کارخانه** یا سربار ساخت به همه‌ی هزینه‌های تولید به‌جز مواد مستقیم و دستمزد مستقیم گفته می‌شود. هزینه‌هایی که ارتباط دادن آن‌ها به یک کالا یا سفارش مشخص منطقی و مقرون‌به‌صرفه نیست (مثل مقدار ناچیز چسب یا میخ) نیز با این‌که ذاتاً مستقیم‌اند، جزو سربار طبقه‌بندی می‌شوند.

هزینه‌ها را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد: **هزینه‌های مستقیم** که می‌توان آن‌ها را به یک موضوع مشخص (محصول یا سفارش) مربوط کرد، مانند مواد مستقیم و دستمزد مستقیم؛ و **هزینه‌های غیرمستقیم** که نمی‌توان آن‌ها را به یک موضوع مشخص ارتباط داد، مانند برق مصرفی کارخانه.

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

نوع هزینه‌های زیر را در یک کارگاه تولید کفش مشخص کنید. (چرم مصرف‌شده، دستمزد سرکارگران، چسب مصرف‌شده، هزینه برق کارگاه، دستمزد کارگران تولیدی، روغن برای روغن‌کاری چرخ‌ها، دستمزد کارگران خدماتی، هزینه تعمیرات چرخ‌های کفش‌دوزی، بیمه‌های اجتماعی کارفرما)

تفکیک هزینه‌ها

شرح هزینه	مواد مستقیم	دستمزد مستقیم	مواد غیرمستقیم	دستمزد غیرمستقیم	سایر هزینه‌های تولید
چرم مصرف‌شده	×				
چسب مصرف‌شده	×				
دستمزد کارگران تولیدی		×			
دستمزد سرکارگران				×	
دستمزد کارگران خدماتی				×	
روغن برای روغن‌کاری چرخ‌ها			×		
هزینه برق کارگاه					×
هزینه تعمیرات چرخ‌های کفش‌دوزی					×
بیمه‌های اجتماعی کارفرما					×

هزینه‌های مستقیم (چرم، چسب، دستمزد کارگران تولیدی) مستقیماً به کفش ردیابی می‌شوند و به حساب «کالای در جریان ساخت» می‌روند؛ بقیه سربار ساخت‌اند. اگر مقدار چسب مصرفی هر جفت کفش ناچیز باشد و ردیابی آن مقرون به صرفه نباشد، می‌توان آن را مواد غیرمستقیم (سربار) به حساب آورد.

در مورد دلایل پیش‌بینی نرخ جذب سربار تحقیق کنید.

۱. مبلغ واقعی بسیاری از هزینه‌های سربار (قبض آب، برق، گاز و تلفن، تعمیرات، استهلاک و ...) تا پایان دوره‌ی مالی مشخص نیست و دیر به حسابداری می‌رسد، در حالی که بهای تمام‌شده‌ی محصول باید در طول دوره و هنگام تحویل سفارش‌ها معلوم باشد.
۲. حجم تولید واقعی با مقدار برنامه‌ریزی‌شده تفاوت دارد؛ اگر سربار واقعی هر ماه بر تولید همان ماه تقسیم شود، بهای هر واحد از ماهی به ماه دیگر (به علت فصلی بودن هزینه‌ها یا تغییر حجم تولید) نوسان زیادی پیدا می‌کند. نرخ جذب پیش‌بینی‌شده بهای تمام‌شده را در طول دوره یکنواخت می‌کند.
۳. برای تعیین قیمت فروش، پیشنهاد قیمت در مناقصه، ارزیابی موجودی‌ها و تصمیم‌گیری مدیران، بهای تمام‌شده باید سریع و بدون انتظار برای هزینه‌های واقعی در دسترس باشد.
۴. با مقایسه‌ی سربار جذب‌شده و سربار واقعی در پایان دوره، کارایی و کنترل هزینه‌ها سنجیده می‌شود (کسر یا اضافه جذب سربار).

در خصوص موارد مشخص شده در صورت‌حساب زیر بحث کنید. (سه نمودار هزینه نسبت به حجم تولید: هزینه‌ی متغیر، هزینه‌ی مختلط، هزینه‌ی ثابت)

- **هزینه‌ی متغیر:** با افزایش یا کاهش حجم تولید، مبلغ کل آن هم تغییر می‌کند (نمودار خطی است که از مبدأ شروع می‌شود و صعودی است؛ مثل مواد غیرمستقیم مصرفی و فوق‌العاده‌ی اضافه‌کاری). هزینه‌ی هر واحد تقریباً ثابت می‌ماند.
- **هزینه‌ی مختلط (نیمه‌متغیر):** قسمتی از آن ثابت و قسمتی متغیر است (نمودار از یک عدد مثبت روی محور هزینه شروع می‌شود و صعودی است؛ مثل قبض برق با آبونمان ثابت و مصرف متغیر).
- **هزینه‌ی ثابت:** در محدوده‌ی معینی از سطح تولید با تغییر حجم تولید تغییر نمی‌کند (نمودار خطی افقی است؛ مثل اجاره‌ی کارخانه و استهلاک خط مستقیم). هزینه‌ی هر واحد با افزایش تولید کم می‌شود.

هزینه‌های سربرار زیر را از نظر ارتباط با حجم محصول مشخص کنید. (فوق‌العاده اضافه‌کاری، اجاره انبار، هزینه برق مصرفی، مواد غیرمستقیم، استهلاک به روش خط مستقیم)

عنوان هزینه	ثابت	متغیر	نیمه‌متغیر
فوق‌العاده اضافه‌کاری		×	
اجاره انبار	×		
هزینه برق مصرفی			×
مواد غیرمستقیم		×	
استهلاک به روش خط مستقیم	×		

مثال ۱: در یک کارگاه جوشکاری میزان مصرف الکتروود با افزایش تولید افزایش می‌یابد. در صورت استفاده نکردن از تلفن کارگاه مبلغی به‌عنوان آبونمان پرداخت می‌شود. حقوق نگهبان بخش تولید با افزایش و کاهش تولید تغییر نمی‌کند. درباره‌ی مثال بالا بحث کنید.

- **مصرف الکتروود:** هزینه‌ی متغیر است؛ چون با افزایش تولید مبلغ کل آن زیاد می‌شود و با کاهش تولید کم می‌شود.
- **هزینه‌ی تلفن:** هزینه‌ی مختلط (نیمه‌متغیر) است؛ آبونمان بخش ثابت آن است که حتی با استفاده نکردن از تلفن باید پرداخت شود و هزینه‌ی مکالمه (متناسب با استفاده) بخش متغیر آن است.
- **حقوق نگهبان:** هزینه‌ی ثابت است؛ چون با تغییر حجم تولید (در محدوده‌ی مربوط) تغییر نمی‌کند.

در مورد سایر طبقه‌بندی‌های هزینه‌های سربرار تحقیق کنید.

- **بر اساس عنصر هزینه:** مواد غیرمستقیم، دستمزد غیرمستقیم و سایر هزینه‌های غیرمستقیم ساخت (برق، استهلاک، بیمه و ...).
- **بر اساس مرکز هزینه:** سربرار دواير تولیدی (ریخته‌گری، مونتاژ و ...) و سربرار دواير خدماتی (انبار، رستوران، تعمیرات و ...).

3. **بر اساس امکان ردیابی:** سربرار قابل ردیابی به دایره (مستقیم دایره) و سربرار عمومی کارخانه که بین چند دایره مشترک است.
4. **بر اساس زمان:** سربرار واقعی (پس از وقوع) و سربرار برآوردی یا استاندارد (قبل از وقوع).
5. **بر اساس قابلیت کنترل:** سربرار کنترل پذیر و کنترل ناپذیر توسط مدیر هر مرکز.
6. **بر اساس رفتار:** ثابت، متغیر، مختلط و هزینه های پلکانی (ثابت در دامنه های مشخص و جهشی در تغییر دامنه).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

فعالیت

صفحه ۱۳۹

۹

در خصوص زمان شناسایی هزینه های سربرار تحقیق کنید.

1. **قبل از انجام هزینه (برآورد):** در ابتدای دوره ی مالی، با استفاده از تجربه ی سال قبل و با در نظر گرفتن تغییرات احتمالی، هزینه های سربرار پیش بینی می شود تا نرخ جذب سربرار و بهای تمام شده ی محصولات دوره تعیین شود.
2. **بعد از انجام هزینه (واقعی):** هزینه های واقعی سربرار در تاریخ وقوع به صورت بدهکار «کنترل سربرار ساخت» و بستانکار حساب های مربوط (موجودی نقد، پرداختنی ها، استهلاک انباشته، پیش پرداخت ها و ...) ثبت می شود؛ اقلامی که در طول دوره معلوم نشده اند، در پایان دوره با تعدیلات ثبت می شوند و بر پایه ی اسناد و مدارک مثبت (برگ درخواست مواد، کارت اوقات کار، قبض ها و ...) انجام می گیرد.

کار عملی

صفحه ۱۴۰

۱۰

ثبت مربوط به هزینه های واقعی شرکت تولیدی مالیر را در سند زیر انجام دهید.

(کارت تفصیلی هزینه های سربرار کارخانه ی شرکت مالیر، جمع ستون ها: مواد غیرمستقیم ۸۵,۰۰۰، دستمزد غیرمستقیم ۷۰,۰۰۰، تعمیر و نگهداری ۹۰,۸۸۰، بیمه ماشین آلات ۲۵۰,۰۰۰، سوخت و روشنایی ۱۲۰,۰۰۰ ریال)

هزینه های واقعی سربرار در طول دوره در تاریخ وقوع (۹۶/۳/۱، ۹۶/۳/۴ و ۹۶/۳/۳۱) ثبت می شود؛ اینجا ثبت مجموع کارت (خرداد ۹۶) آمده است. جمع هزینه های واقعی سربرار ۶۱۵,۸۸۰ ریال.

سند حسابداری — ثبت سربرار واقعی شرکت مالیر

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کنترل سربرار ساخت	615,880	

85,000		کنترل مواد
70,000		کنترل حقوق و دستمزد
90,880		هزینه تعمیر و نگهداری
250,000		هزینه بیمه ماشین آلات
120,000		هزینه سوخت و روشنایی
615,880	615,880	جمع

حساب‌های بستانکار بسته به نحوه‌ی پرداخت می‌تواند موجودی نقد و بانک، حساب‌های پرداختنی یا پیش‌پرداخت بیمه باشد (بیمه‌ی ماشین‌آلات معمولاً پیش‌پرداخت می‌شود).

این جواب ممکن است دقیق نباشد: ارقام ردیف‌های کارت در متن استخراج شده به هم ریخته بود و جواب بر پایه‌ی ردیف «جمع» کارت نوشته شده است؛ حساب‌های بستانکار نیز فرضی‌اند.

کار عملی

صفحه ۱۴۲

۱۱

در صورتی که سربرار جذب‌شده‌ی شرکت تولیدی مالیر ۶۵۰,۰۰۰ ریال باشد، ثبت لازم را در سند حسابداری انجام دهید.

سند حسابداری — ثبت سربرار جذب‌شده شرکت مالیر

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کنترل کالای در جریان ساخت	650,000	
کنترل سربرار ساخت جذب‌شده		650,000
جمع	650,000	650,000

مقایسه با سربرار واقعی: سربرار جذب‌شده ۶۵۰,۰۰۰ ریال و سربرار واقعی ۶۱۵,۸۸۰ ریال است؛ پس ۳۴,۱۲۰ ریال اضافه جذب سربرار وجود دارد.

فعالیت

صفحه ۱۴۴

۱۲

در خصوص مراکز هزینه بحث کنید.

- هر دایره‌ای که در ایجاد هزینه سهمیم باشد یک **مرکز هزینه** است و هزینه‌ها برای کنترل و تعیین دقیق‌تر بهای تمام‌شده به تفکیک مراکز جمع‌آوری می‌شوند.
- مراکز تولیدی:** مستقیماً به تولید محصول مشغول‌اند (ریخته‌گری، ماشین‌کاری، مونتاژ).

- **مراکز خدماتی (پشتیبانی):** مستقیماً تولید نمی‌کنند و به دواير توليدي و ديگر دواير خدمات مي‌دهند (انبار، رستوران، حسابداری، تعمیرات). هزینه‌ی آن‌ها در تسهیم ثانویه بین دواير توليدي تقسيم می‌شود و سرانجام به محصول می‌رسد.

فعالیت

صفحه ۱۴۴

۱۳

نوع مراکز هزینه را در شرکت توليدي آلفا مشخص کنید. (۱ برش، ۲ رستوران، ۳ مونتاژ، ۴ ریخته‌گری، ۵ حسابداری، ۶ کتابخانه، ۷ ریخته‌گری، ۸ تعمیرات)

ردیف	مرکز هزینه	تولیدی	خدماتی (پشتیبانی)
۱	برش	x	
۲	رستوران		x
۳	مونتاژ	x	
۴	ریخته‌گری	x	
۵	حسابداری		x
۶	کتابخانه		x
۷	ریخته‌گری	x	
۸	تعمیرات		x

ردیف ۴ و ۷ در کتاب هر دو «ریخته‌گری» چاپ شده‌اند؛ هر دو توليدي‌اند.

فعالیت

صفحه ۱۴۵

۱۴

با کمک هنرآموز برای تسهیم هزینه‌های زیر مبنای مناسب انتخاب کنید. (هزینه‌ی سوخت و روشنایی، استهلاک ساختمان، حرارت مرکزی، بیمه‌های اجتماعی، برق صنعتی، سرپرستی، هزینه‌های رفاهی کارگران)

عنوان هزینه	مبنای تسهیم
هزینه‌ی سوخت و روشنایی	برآورد فنی (کنتور) / مساحت زیربنا
هزینه‌ی استهلاک ساختمان	مساحت زیربنا
هزینه‌ی حرارت مرکزی	مساحت زیربنا (حجم فضای گرم شده)
هزینه‌ی بیمه‌های اجتماعی	حقوق و دستمزد کارکنان

هزینه ی برق صنعتی	برآورد فنی (کنتور) یا قدرت ماشین آلات و ساعت کار ماشین
هزینه ی سرپرستی	تعداد کارکنان (پرسنل)
هزینه های رفاهی کارگران	تعداد کارکنان (پرسنل)

فعالیت

صفحه ۱۴۵

۱۵

به نظر شما کدام مبنا برای تسهیم هزینه مناسب تر است؟ (مبناها: سطح زیربنا، تعداد کارکنان، حقوق کارکنان، حواله های صادره، کنتور (برآورد فنی))

عنوان هزینه	مبنای مناسب
بیمه ی اجتماعی	حقوق کارکنان
هزینه ی اجاره	سطح زیربنا
هزینه ی رفاه	تعداد کارکنان
برق مصرفی	کنتور (برآورد فنی)
انبار کالا	حواله های صادره

اصل کلی: مبنا باید بیشترین ارتباط علی را با ایجاد آن هزینه داشته باشد؛ مثلاً بیمه ی اجتماعی از حقوق محاسبه می شود، برق را کنتور اندازه می گیرد و خدمت انبار با تعداد حواله های صادره سنجیده می شود.

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

فعالیت

صفحه ۱۴۶

۱۶

تسهیم اولیه ی هزینه های عمومی بین دوایر خدماتی و تولیدی در جدول بالا نمایش داده شده است. قسمت هایی را که کامل نیست با کمک هنرآموز کامل کنید.

(شرکت تولیدی «ب» — فروردین ۹۵: بیمه آتش سوزی ۷۵,۰۰۰ بر مبنای ارزش ریالی؛ هزینه ی سرپرستی ۳۰,۰۰۰ بر مبنای تعداد پرسنل؛ استهلاک ساختمان کارخانه ۱۵۰,۰۰۰ بر مبنای مساحت. مساحت ۱۱۰، ۱۰۰، ۱۲۰، ۳۰، ۲۴۰؛ تعداد پرسنل ۱۰، ۵، ۷، ۲، ۱؛ ارزش ریالی ۱۵,۰۰۰، ۱۲,۰۰۰، ۱۰,۰۰۰، ۸,۰۰۰، ۵,۰۰۰ به ترتیب برای ریخته گری، تراش کاری، مونتاژ، حسابداری و انبار)

سهم هر دایره = (مبنای دایره ÷ جمع مبنا) × مبلغ هزینه. جمع مبناها: ارزش ریالی ۵۰,۰۰۰، تعداد پرسنل ۲۵، مساحت ۶۰۰ متر مربع.

جدول تسهیم اولیه

عنوان هزینه	مبلغ	مبنای تسهیم	ریخته‌گری	تراشکاری	مونتاژ	حسابداری	انبار	جمع
بیمه آتش سوزی	75,000	ارزش (ریالی)	22,500	18,000	15,000	12,000	7,500	75,000
هزینه‌ی سرپرستی	30,000	تعداد پرسنل	12,000	6,000	8,400	2,400	1,200	30,000
استهلاک ساختمان	150,000	مساحت زیربنا	27,500	25,000	30,000	7,500	60,000	150,000
جمع	255,000		62,000	49,000	53,400	21,900	68,700	255,000

نمونه‌ی محاسبه: سهم ریخته‌گری از استهلاک ساختمان $= 110 \div 600 \times 150,000 = 27,500$ ؛ سهم تراشکاری از سرپرستی $= 5 \div 25 \times 30,000 = 6,000$. جمع افقی هر ردیف با مبلغ هزینه برابر است.

فعالیت

صفحه ۱۵۵

۱۷

آیا سربرار واقعی در ابتدای دوره مشخص است؟ بحث کنید.

خیر. سربرار واقعی در طول دوره به تدریج رخ می‌دهد و مبلغ بسیاری از اقلام آن (قبض‌های آب، برق و گاز، هزینه‌ی تعمیرات، استهلاک و ...) تا پایان دوره‌ی مالی مشخص نمی‌شود. در عوض مواد و دستمزد مستقیم را با برگ درخواست مواد و کارت اوقات کار می‌توان هنگام مصرف به دقت تعیین کرد. بنابراین سربرار در ابتدای دوره برآورد می‌شود و با نرخ جذب سربرار (سربرار برآوردی ÷ مبنای برآوردی) به محصولات تخصیص می‌یابد و در پایان دوره با سربرار واقعی مقایسه می‌شود.

توشه‌ای برای موفقیت

فعالیت

صفحه ۱۵۵

۱۸

هنگویان عزیز آیا مبنای دیگری به جز مبنای بیان شده در بالا وجود دارد؟

- تعداد واحد تولیدشده (برای شرکت‌هایی که یک نوع محصول یکنواخت تولید می‌کنند): $\text{نرخ جذب} = \text{سربرار برآوردی} \div \text{تعداد واحد برآوردی}$
- بهای تمام‌شده‌ی اولیه (مجموع مواد مستقیم و دستمزد مستقیم)
- تعداد سفارش یا تعداد دفعات آماده‌سازی ماشین (در روش هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت)
- مساحت یا فضای اشغال‌شده و ساعت کار مؤثر (مثلاً در کارگاه‌های خدماتی)

ثبت مربوط به جذب سربار در دایره‌ی مونتاژ را در سند زیر انجام دهید.

طبق مثال ۴ و ۵: نرخ جذب دایره‌ی مونتاژ $= ۸۵۶,۰۰۰ \div ۸۰۰$ ساعت $= ۱,۰۷۰$ ریال برای هر ساعت کار مستقیم و ساعت کار مستقیم واقعی ۸۲۰ ساعت است؛ سربار جذب شده $= ۱,۰۷۰ \times ۸۲۰ = ۸۷۷,۴۰۰$ ریال.

سند حسابداری — ثبت سربار جذب‌شده دایره‌ی مونتاژ

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کنترل کلای در جریان ساخت	877,400	
سربار جذب‌شده		877,400
جمع	877,400	877,400

ثبت مربوط به سربار واقعی در دایره‌ی مونتاژ را در سند زیر انجام دهید.

(هزینه‌های واقعی سربار شرکت آلفا، اسفند ۹۵ — دایره‌ی مونتاژ: مواد غیرمستقیم ۳۲۰,۰۰۰، دستمزد غیرمستقیم ۳۳۰,۰۰۰، استهلاک ماشین‌آلات ۴۰,۰۰۰، بیمه‌ی سهم کارفرما ۱۰,۰۰۰، اوقات تلف‌شده ۱۸,۰۰۰، استهلاک ساختمان ۱۰۰,۰۰۰ ریال)

هزینه‌ی اوقات تلف‌شده جزو دستمزد (از حساب کنترل حقوق و دستمزد) است؛ بنابراین بستانکار «کنترل هزینه حقوق و دستمزد» $= ۳۳۰,۰۰۰ + ۱۸,۰۰۰ = ۳۴۸,۰۰۰$ ریال (مانند ثبت دایره‌ی ساخت در کتاب: $۳۰۰,۰۰۰ + ۴۸,۰۰۰ = ۳۴۸,۰۰۰$).

سند حسابداری — ثبت سربار واقعی دایره‌ی مونتاژ

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کنترل سربار ساخت	818,000	
کنترل موجودی مواد		320,000
کنترل هزینه حقوق و دستمزد		348,000
هزینه استهلاک ماشین‌آلات		40,000
هزینه بیمه سهم کارفرما		10,000

100,000		هزینه استهلاک ساختمان
818,000	818,000	جمع

فعالیت

صفحه ۱۵۹

۲۱

آیا سربرار جذب شده و واقعی با هم برابر است؟

خیر؛ چون سربرار جذب شده با نرخ برآوردی و سربرار واقعی با هزینه های واقعی محاسبه می شود و این دو معمولاً با هم فرق دارند.

مقایسه (ریال)

دایره	سربرار جذب شده	سربرار واقعی	اختلاف	نتیجه
ساخت	750,000	804,000	54,000	کسر جذب سربرار
مونتاژ	877,400	818,000	59,400	اضافه جذب سربرار

فعالیت

صفحه ۱۶۱

۲۲

حساب معین مربوط به حساب سربرار ساخت دایره ی مونتاژ را کامل کنید و کسر یا اضافه جذب آن را مشخص کنید.

نام حساب: سربرار ساخت دایره ی مونتاژ (دفتر معین)

ردیف	شرح	بدهکار	بستانکار	تشخیص	مانده
۱	به شرح سند حسابداری (ثبت بستن سربرار جذب شده)		877,400	بس	877,400
۲	به شرح سند حسابداری (سربرار واقعی)	818,000		بس	59,400
جمع		818,000	877,400	بس	59,400

نام حساب: سربرار ساخت دایره ی مونتاژ (دفتر معین)
 $۵۹,۴۰۰ = ۸۱۸,۰۰۰ - ۸۷۷,۴۰۰$: مانده ی حساب **بستانکار** است؛ یعنی سربرار واقعی کمتر از جذب شده است و دایره ی مونتاژ **۵۹,۴۰۰ ریال اضافه جذب سربرار** دارد.

ثبت مربوط به بستن حساب کنترل سربرار ساخت در دایره‌ی مونتاژ شرکت آلفا را در سند زیر انجام دهید.

حساب کنترل سربرار ساخت دایره‌ی مونتاژ مانده‌ی بستانکار دارد، پس برای بستن آن باید بدهکار شود و مانده به حساب کسر یا اضافه جذب سربرار منتقل شود.

سند حسابداری — ثبت بستن حساب سربرار ساخت دایره‌ی مونتاژ

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کنترل سربرار ساخت	59,400	
کسر یا اضافه جذب سربرار		59,400
جمع	59,400	59,400

حساب دفتر کل کسر یا اضافه جذب سربرار شرکت آلفا را تنظیم کنید.

نام حساب: کسر یا اضافه جذب سربرار (دفتر کل)

ردیف	شرح	بدهکار	بستانکار	تشخیص	مانده
۱	کسر جذب سربرار دایره‌ی ساخت (طبق سند بستن)	54,000		بد	54,000
۲	اضافه جذب سربرار دایره‌ی مونتاژ (طبق سند بستن)		59,400	بس	5,400
جمع		54,000	59,400	بس	5,400

مانده‌ی حساب ۵,۴۰۰ ریال بستانکار است؛ یعنی در مجموع دو دایره، ۵,۴۰۰ ریال اضافه جذب سربرار وجود دارد.

فرض کنید کسر یا اضافه جذب سربرار شرکت آلفا مبلغی جزئی باشد؛ ثبت مربوط به بستن این حساب را در سند زیر انجام دهید.

اگر مبلغ کم اهمیت باشد، به حساب بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش‌رفته منتقل می‌شود. چون مانده‌ی حساب (۵,۴۰۰ ریال) بستانکار است و اضافه جذب سربرار است، حساب بدهکار و بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش‌رفته کم می‌شود.

سند حسابداری — بستن حساب کسر یا اضافه جذب سربرار

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کسر یا اضافه جذب سربرار	5,400	
بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته		5,400
جمع	5,400	5,400

فعالیت

صفحه ۱۶۵

۲۶

مثال ۶ را با فرض این که سربرار واقعی و جذب شده به ترتیب ۴,۸۰۰ و ۳,۲۰۰ ریال باشد حل نمایید.

سربرار واقعی ۴,۸۰۰ و سربرار جذب شده ۳,۲۰۰ است؛ پس کسر جذب سربرار ۱,۶۰۰ ریال $(۳,۲۰۰ - ۴,۸۰۰) = ۱,۶۰۰$ ؛ (سربرار واقعی بیشتر است) است و چون با اهمیت فرض می شود، بین کالای در جریان ساخت، کالای ساخته شده و بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته تسهیم می شود.

روش الف) بر مبنای سربرار جذب شده (نسبت های مثال ۶ یعنی ۲۰٪، ۳۰٪ و ۵۰٪ حفظ می شود):

عنوان حساب	نسبت	سهم از کسر جذب (ریال)
کالای در جریان ساخت	۲۰٪	320
کالای ساخته شده	۳۰٪	480
بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته	۵۰٪	800
جمع	۱۰۰٪	1,600

سند حسابداری — ثبت تسهیم کسر جذب سربرار

شرح حساب	بدهکار (ریال)	بستانکار (ریال)
کالای در جریان ساخت	320	
کالای ساخته شده	480	
بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته	800	
کسر یا اضافه جذب سربرار		1,600
جمع	1,600	1,600

اگر روش ب (بر مبنای مانده‌ی حساب‌ها: ۲۰٪، ۲۵٪ و ۵۵٪) به کار رود، سهم‌ها به ترتیب ۳۲۰، ۴۰۰ و ۸۸۰ ریال می شود.

این جواب ممکن است دقیق نباشد: ۳,۲۰۰ ریال جذب شده با جمع ۴,۰۰۰ در جدول مثال ۶ یکی نیست و نسبت های مثال ۶ برای تسهیم فرض شد.

کار عملی

صفحه ۱۶۷

۲۷

۱) اطلاعات زیر از شرکت نوشیجان در اسفند ۹۵ در دست است. (صورت ریز هزینه های سربار واقعی برای دوره ی مالی منتهی به اسفند ۹۵؛ واحدهای ریخته گری، برشکاری، مونتاژ، تعمیر و نگهداری و رستوران) مواد غیرمستقیم: ۴۰,۰۰۰، ۶۰,۰۰۰، ۵۰,۰۰۰، ۲۰,۰۰۰، ۲۴,۰۰۰ (جمع ۱۹۴,۰۰۰)؛ دستمزد غیرمستقیم: ۳۵,۰۷۵، ۲۵,۰۰۰، ۴۰,۰۰۰، ۱۷,۰۰۰، ۱۴,۴۵۰؛ بیمه ی دارایی ثابت: ۲۵,۰۰۰، ۲۰,۰۰۰، ۱۸,۰۰۰، ۱۲,۰۰۰، ۱۲,۵۰۰ (جمع ۸۷,۵۰۰)؛ بیمه ی حوادث ۴۵,۰۰۰؛ سوخت و روشنایی ۴۶,۰۰۰. سایر اطلاعات: پرسنل ۴، ۳، ۲، ۱ (جمع ۱۲)؛ مساحت ۶۰، ۴۰، ۵۰، ۳۰، ۵۰ (جمع ۲۳۰)؛ ارزش دارایی ثابت ۴۰، ۳۵، ۲۰، ۱۰، ۵ (جمع ۱۱۰). مطلوب است: ۱) تسهیم اولیه ۲) تسهیم ثانویه (روش یک طرفه)

مبناها (فرض ها): بیمه ی حوادث بر مبنای تعداد پرسنل (هر نفر ۳,۷۵۰ ریال) و سوخت و روشنایی بر مبنای مساحت (هر متر ۲۰۰ ریال)؛ بقیه ی هزینه ها مستقیماً مربوط به هر واحد است. برای تسهیم ثانویه: هزینه ی رستوران بر مبنای تعداد پرسنل و هزینه ی تعمیر و نگهداری بر مبنای ارزش دارایی ثابت.

۱) تسهیم اولیه

تسهیم اولیه (ریال)

عنوان هزینه	ریخته گری	برشکاری	مونتاژ	تعمیر و نگهداری	رستوران	جمع
مواد غیرمستقیم	40,000	60,000	50,000	20,000	24,000	194,000
دستمزد غیرمستقیم	35,075	25,000	40,000	17,000	14,450	131,525
بیمه ی دارایی ثابت	25,000	20,000	18,000	12,000	12,500	87,500
بیمه ی حوادث (پرسنل)	15,000	11,250	7,500	3,750	7,500	45,000
سوخت و روشنایی (مساحت)	12,000	8,000	10,000	6,000	10,000	46,000
جمع پس از تسهیم اولیه	127,075	124,250	125,500	58,750	68,450	504,025

۲) تسهیم ثانویه به روش یک طرفه: رستوران به تعمیر و نگهداری $1 \div 10 = 10\%$ خدمت می دهد (پرسنل ۳ + ۲ + ۱) و تعمیر و نگهداری به رستوران $5 \div 100 = 5\%$ (دارایی ۴۰ + ۳۵ + ۲۰ + ۵)؛ چون درصد خدمت رستوران بیشتر است، ابتدا رستوران تسهیم می شود. سپس هزینه ی تعمیر و نگهداری (هزینه ی خودش + سهمی که از رستوران گرفته) فقط بین واحدهای تولیدی تقسیم می شود.

تسهیم ثانویه (ریال)

شرح	ریخته‌گری	برشکاری	مونتاز	تعمیر و نگهداری	رستوران
هزینه پس از تسهیم اولیه	127,075	124,250	125,500	58,750	68,450
تسهیم رستوران (۴ : ۳ : ۲ : ۱)	27,380	20,535	13,690	6,845	(68,450)
تسهیم تعمیر و نگهداری (۴۰ : ۳۵ : ۲۰)	27,619	24,167	13,809	(65,595)	0
جمع سربار واحدهای تولیدی	182,074	168,952	152,999	0	0

جمع سربار واحدهای تولیدی: $۱۸۲,۰۷۴ + ۱۶۸,۹۵۲ + ۱۵۲,۹۹۹ = ۵۰۴,۰۲۵$ ریال که با جمع تسهیم اولیه برابر است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد؛ در متن استخراج شده جمع ردیف دستمزد غیرمستقیم ۱۲۷,۰۰۰ آمده که با اجزای ردیف (۱۳۱,۵۲۵) نمی‌خواند؛ جمع اجزا به کار رفته است. مبنای تسهیم بیمه‌ی حوادث و تعمیر و نگهداری نیز در کتاب نیامده و فرضی است.

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

کار عملی

صفحه ۱۶۸

۲۸

۲) اطلاعات زیر از شرکت تولیدی جوزان در دست است. (صورت خلاصه‌ی سربار کارخانه برای ۲۸ اسفند سال ۱۳۹۵)

مواد غیرمستقیم: برش ۴۰۰,۰۰۰، دوخت ۲۰۰,۰۰۰، حسابداری ۵۱,۰۰۰، انبار ۲۰,۸۷۵؛ دستمزد غیرمستقیم: ۳۰۰,۰۰۰، ۱۵۰,۰۰۰، ۱۰۰,۰۰۰، ۸۰,۰۰۰ (جمع ۶۳۰,۰۰۰)؛ استهلاک ماشین‌آلات: برش ۶۰,۰۰۰، دوخت ۵۰,۰۰۰ (جمع ۱۱۰,۰۰۰)؛ بیمه‌ی ماشین‌آلات: برش ۲,۵۰۰، دوخت ۱,۰۰۰ (جمع ۳,۵۰۰)؛ بیمه‌ی سهم کارفرما ۱۵,۰۰۰؛ سرپرستی ۲۲,۰۰۰.

ضرایب دریافت هزینه: هزینه‌ی حسابداری ۵۰٪ به برش، ۴۰٪ به دوخت و ۱۰٪ به انبار؛ هزینه‌ی انبار ۴۰٪ به برش، ۴۰٪ به دوخت و ۲۰٪ به حسابداری. تعداد پرسنل: برش ۴، دوخت ۵، حسابداری ۱، انبار ۱ (جمع ۱۱)؛ متوسط حقوق: ۹,۰۰۰,۰۰۰، ۱۰,۰۰۰,۰۰۰، ۳,۰۰۰,۰۰۰، ۲,۰۰۰,۰۰۰ (جمع ۲۴,۰۰۰,۰۰۰).
مطلوب است: ۱) تسهیم اولیه ۲) تسهیم ثانویه به روش ریاضی (دو طرفه)

مبناها: بیمه‌ی سهم کارفرما بر مبنای متوسط حقوق (۹ : ۱۰ : ۳ : ۲ از جمع ۲۴؛ هر واحد ۶۲۵ ریال) و سرپرستی بر مبنای تعداد پرسنل (۴ : ۵ : ۱ : ۱ از جمع ۱۱؛ هر نفر ۲,۰۰۰ ریال)؛ بقیه‌ی اقلام مستقیماً مربوط به هر دایره‌اند.

تسهیم اولیه (ریال)

عنوان هزینه	برش	دوخت	حسابداری	انبار	جمع
مواد غیرمستقیم	400,000	200,000	51,000	20,875	671,875
دستمزد غیرمستقیم	300,000	150,000	100,000	80,000	630,000
استهلاک ماشین آلات	60,000	50,000	0	0	110,000
بیمه‌ی ماشین آلات	2,500	1,000	0	0	3,500
بیمه‌ی سهم کارفرما	5,625	6,250	1,875	1,250	15,000
سرپرستی	8,000	10,000	2,000	2,000	22,000
جمع پس از تسهیم اولیه	776,125	417,250	154,875	104,125	1,452,375

۲) تسهیم ثانویه به روش ریاضی. هزینه‌ی حسابداری را A و هزینه‌ی انبار را W می‌نامیم:

$$A = 154,875 + 20\% W$$

$$W = 104,125 + 10\% A$$

$$A = 154,875 + 0.2 (104,125 + 0.1 A)$$

$$= 175,700 + 0.02 A$$

$$0.98 A = 175,700 \rightarrow A = 179,286$$

$$W = 104,125 + 0.1 \times 179,286 = 122,054$$

جدول تسهیم ثانویه (ریال)

شرح	برش	دوخت	حسابداری	انبار	جمع
هزینه قبل از تسهیم ثانویه	776,125	417,250	154,875	104,125	1,452,375
تسهیم حسابداری (179,286)	89,643	71,714	(179,286)	17,929	0
تسهیم انبار (122,054)	48,822	48,821	24,411	(122,054)	0
جمع سربار دواير تولیدی	914,590	537,785	0	0	1,452,375

بررسی: $۹۱۴,۵۹۰ + ۵۳۷,۷۸۵ = ۱,۴۵۲,۳۷۵$ ریال که با جمع هزینه‌ها پس از تسهیم اولیه برابر است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد: در متن استخراج شده جمع ردیف مواد غیرمستقیم ۷۷۰,۰۰۰ آمده که با اجزای ردیف (۶۷۱,۸۷۵) نمی‌خواند؛ جمع اجزا به کار رفته است. مبنای تسهیم بیمه‌ی سهم کارفرما و سرپرستی نیز در کتاب نیامده و فرضی است.